

Apkopēju nelaimes gadījumu un veselības traucējumu novēršana

Apkopēji strādā visās nozarēs un darba vietās – viesnīcās un slimnīcās, rūpnīcās un fermās. Viņi strādā iekštelpās un ārpus telpām, tostarp publiskās vietās. Bieži strādājot naktī vai agri no rīta, dažreiz vieni paši, apkopēji sastopami visapkārt, un viņu veiktais darbs ir svarīgs¹.

Apkopēji var būt nodarbināti vai nu tieši, strādājot darba devēja telpās, vai arī viņi var strādāt vietā, par kuru ir atbildīga trešā persona. Viņi var būt nodarbināti valsts dienestā, privātuzņēmumos, vai arī viņi var būt pašnodarbinātie. Apkopēji var būt nodarbināti arī pie darbuzņēmēja, strādājot vairākās vietās nedēļas laikā. Uzkopšana uz līguma pamata vai rūpnieciskā uzkopšana ir daudzu miljonu eiro nozare, kurā nodarbināti miljoniem darba ņēmēju visā Eiropā.

Lielākā daļa apkopēju ir sievietes, kas strādā pusslodzi. Ievērojama daļa darba ņēmēju ir etniskās minoritātes². Personāla mainība parasti ir liela sakarā ar pagaidu darba un īstermiņa līgumu lielu apjomu³. Šie demogrāfiskie un nodarbinātības modeļi rada grūtības nodrošināt apkopēju drošību un veselību.

Par šo e-faktu

Apkopējus vislabāk definēt pēc pienākuma, nevis kā nozari vai grupu. Izplatīti pienākumi ir virsmu tīrīšana – beršana, putekļu slaucīšana, tīrīšana ar putekļsūcēju, grīdu un darba virsmu spodrināšana – un parasti mājsaimniecības darbi. Lai gan uzkopšanas darbs var ietvert tādus pienākumus kā logu un ielu tīrīšanu, šī e-fakta uzmanības centrā ir kaitējuma novēršana algotiem darba ņēmējiem, kas veic vispārīgu uzkopšanu.

Šī e-fakta mērķis ir informēt darba devējus, uzraugus, darba ņēmējus un viņu pārstāvjus, īpaši mazos un vidējos uzņēmumos (MVU), par riska veidiem saistībā ar uzkopšanu un to, kā var novērst kaitējumu apkopējiem. Jāatzīmē, ka, tā kā apkopēji strādā visu veidu darba vietās, nav iespējams aplūkot visus jautājumus. Lasītājiem būtu jāiepazīstas ar attiecīgajiem tiesību aktiem savā dalībvalstī un šaubu gadījumos jāvērsas pēc papildu palīdzības pie attiecīgām organizācijām.

Kaitējums un risks apkopējiem

Kaitējums un risks, kādam ir pakļauti apkopēji, būs atšķirīgs atkarībā no darba vietas, kas tiek tīrīta. No darba vietas veida būs atkarīgs:

Apkopēju nelaimes gadījumu un veselības traucējumu novēršana

- kādi atkritumi tiek tīrīti, piemēram, koka putekļi no galdnieku darbnīcām vai asinis slimnīcās;
- kādas virsmas tiek tīrītas, piemēram, betona grīdas rūpnieciskās telpās vai pulēts akmens biroju vestibilos;
- kādas vielas tiek lietotas uzkopšanai, piemēram, balinātāji vai šķīdinātāji;
- kāds darba aprīkojums tiek lietots uzkopšanai.

Apkopēji var ciest:

- paslīdēšanas, pakļupšanas un krišanas nelaimes gadījumos, īpaši tad, ja viņi veic "mitru darbu";
- no balsta un kustību aparāta slimībām, veicot monotonus pienākumus vai apstrādi ar rokām;
- no pakļautības bīstamām vielām vai nu no atkritumiem, kas tiek tīrīti, vai vielas, ko lieto uzkopšanai;
- no kaitējuma psihosociālu problēmu dēļ, piemēram, ar darbu saistīts stress, ārpusreglamenta attiecības (mobings) un vardarbība;
- nelaimes gadījumos, kuros iesaistīts darba aprīkojums, piemēram, pirkstu iesprūšana mehānismos vai elektrošoks;
- no darba modeļiem, piemēram, strādājot maiņās vai ilgas stundas.

Apkopēja darba devēja pienākums ir apzināt un novērtēt kaitējuma potenciālu un noteikt preventīvus pasākumus, kas ir vajadzīgi, lai novērstu kaitējumu, vai, ja tas nav iespējams, - samazināt kaitējuma rašanās risku. Šo procesu sauc par riska novērtēšanu.

Riska novērtēšana attiecībā uz apkopējiem

Riska novērtēšanas procesa mērķis ir apzināt visus riska veidus, kas var kaitēt darba ņēmējiem, un ieviest efektīvus pasākumus darba ņēmēju aizsardzībai. Lai apkopējus aizsargātu pret nelaimes gadījumiem un sliktu veselību, darba devējam jāizstrādā un jāpielāgo novēršanas un iejaukšanās stratēģijas darba vietā.

Darba devēju likumīgs pienākums ir aizsargāt darbaspēka veselību un drošību. Darba devējam jānovērtē risks drošībai un veselībai darbvietā un tad jāuzlabo visu to darba ņēmēju (un citu) drošības un veselības aizsardzības standarti, kuriem var tikt nodarīts kaitējums. Ja divu darba devēju darba ņēmēji strādā kopā, darba devējiem jākoordinē darbs.

Tāpēc efektīvai riska novērtēšanai būtu jābūt darba aprīkojuma un tīrīšanas līdzekļu izvēles, individuālo aizsardzības pasākumu, darbaspēka apmācības un darba organizēšanas pamatā, kopā ar tīrāmo telpu īpašnieku vai pārvaldnieku. Tai būtu jāietver visas standarta darbības, un tai būtu jāatspoguļo darba faktiskā veikšana visos apstākļos. Lai nodrošinātu, ka tiek

Apkopēju nelaimes gadījumu un veselības traucējumu novēršana

apsvērts katrs darba aspekts, riska novērtēšanas procesā būtu jāiesaista darba ņēmēji.

Atcerieties:

- kaitējums var būt jebkas – darba materiāli, aprīkojums, darba metodes vai prakse – kas var radīt kaitējumu;
- risks ir iespēja – liela vai neliela – ka kaitējums kādu var apdraudēt.

Orientējošos principus, kas būtu jāapsver visā riska novērtēšanas procesā, var sadalīt vairākos posmos.

1. posms. Kaitējuma un riskam pakļauto personu apzināšana

To lietu meklēšana darbā, kuras var radīt kaitējumu, un to darba ņēmēju apzināšana, kas var būt pakļauti kaitējumam. Sakarā ar uzkopšanas darbību dažādību šeit var minēt tikai galvenos kaitējumus. Tomēr riska novērtēšanas procesam ir svarīgi katrā darba vietā apzināt kaitējumus, kas varētu būt īpaši kaitīgi darba ņēmējiem.

Galvenie kaitējumi ir šādi:

- paslīdēšana, pakļupšana un krišana sakarā ar mitrām virsmām vai nokareniem elektroenerģijas pievadiem;
- bīstamas vielas: tīrīšanas līdzekļi, kā arī tās, kas rodas no telpām, piemēram, putekļi;
- bioloģiskie kaitējumi no infekcioziem materiāliem un tīrīšanas ar putekļsūcēju, piemēram, sīki alergēni;
- darba aprīkojums: vai nu aprīkojums, kas tiek tīrīts, vai aprīkojums, kuru lieto tīrīšanai;
- balsta un kustību aparāta slimības no monotona darba un apstrādes ar rokām, kurus pastiprina darbaspēka lielais vidējais vecums;
- mitri darba apstākļi;
- strādāšana izolētās darba vietās: pārbaudīt glābšanas problēmas;
- psihosociālas problēmas, piemēram, vardarbība, seksuāla uzmākšanās vai ārpusreglamenta attiecības;
- darba modeļi: darba intensifikācija un darba organizācija.

Ja darba devējs nosūta apkopējus uz citām darba vietām, darba devējiem jāsadarbojas, lai nodrošinātu, ka uzkopšanas darbību laikā ir aizsargāti visi darba ņēmēji – ne tikai apkopējs, kas strādā cita darba devēja darba vietā, bet arī, lai izvairītos no tā, ka darba ņēmējiem tiek nodarīts kaitējums apkopēju darbību rezultātā.

2. posms. Riska faktoru novērtēšana un to prioritāšu noteikšana

Esošo risku novērtēšana, piemēram, to smagums vai iespējamība, un to prioritāšu noteikšana. Svarīgi, lai tiktu noteikta tā darba prioritāte, kas jāveic, lai likvidētu vai novērstu riska faktorus.

Apkopēju nelaimes gadījumu un veselības traucējumu novēršana

Risku novērtēšana ir procesa nākamais posms. Pēc riska novērtēšanas veikšanas jāievieš kontroles pasākumi atbilstīgi attiecīgajai hierarhijai.

3. posms. Lemšana par preventīvu rīcību

Atbilstīgu pasākumu apzināšana, lai novērstu vai kontrolētu riskus. Preventīvi pasākumi būtu jāapsver atbilstīgi attiecīgajām tiesību aktu prasībām. Iespēju robežās risks būtu jālikvidē, piemēram, šādi:

- aizstājot mitro uzkopšanu ar sausās uzkopšanas metodēm, lai novērstu paslīdēšanas risku;
- izmantojot ar akumulatoru darbināmu aprīkojumu, lai novērstu risku paklupt pār nokareniem elektroenerģijas pievadiem.

Ja tas nav iespējams, kaitējums būtu jāaizstāj ar kaut ko mazāk bīstamu. To var veikt, piemēram, šādi:

- aizstājot kodīgus tīrīšanas līdzekļus ar mazāk kodīgiem tīrīšanas līdzekļiem;
- aizstājot manuālus skrāpjus ar skrāpjiem, ko darbina ar motoru, lai samazinātu balsta un kustību aparāta slimību risku.

Būtu jāievieš kolektīvi pasākumi, individuālos aizsardzības līdzekļus izmantojot tikai galējas nepieciešamības gadījumā, kad risku nevar novērst vai kontrolēt ar citiem līdzekļiem.

4. posms. Pasākumu veikšana

Preventīvu un aizsardzības pasākumu ieviešana ar prioritāšu noteikšanas plānu (visticamāk, visas problēmas nevar atrisināt uzreiz) un noteikšana, kurš ko dara un kad, kad pienākums jāveic un kādi līdzekļi piešķirti pasākumu īstenošanai.

Preventīvām un iejaukšanās stratēģijām būtu jāsākas uzņēmuma līmenī, lai aizsargātu visu darbaspēku. Iejaukšanās stratēģijas uzņēmuma līmenī ir, piemēram, šādas:

- informācijas un apmācības nodrošināšana par produktu un aprīkojuma celšanu un apstrādi;
- nodrošināšana, lai visas apkopēju izmantotās vielas būtu pienācīgi marķētas, lai apkopēji saņemtu apmācību un informāciju par vielu drošu izmantošanu un lai vajadzības gadījumā tiktu nodrošināti individuālie aizsardzības līdzekļi un apģērbs;
- visu ražotāju drošības datu lapu saņemšana par katru ražojuma veidu un nodrošināšana, lai apkopēji saprastu riska veidus, ko var radīt dažādi tīrīšanas līdzekļi, kā arī riska kontroles pasākumus;
- elektroaprīkojuma regulāras testēšanas un pārbaudes nodrošināšana, lai novērstu elektriskās strāvas trieciena risku, uzkāpjot, piemēram, uz elektrisko kabeli, kas atrodas uz mitras grīdas;
- apkopēju informēšana un izglītošana par uguns risku, piesardzības pasākumiem un evakuāciju ugunsgrēka gadījumā, kā arī ugunsgrēka

Apkopēju nelaimes gadījumu un veselības traucējumu novēršana

signalizāciju testēšana, apkopējiem strādājot, lai viņi varētu atpazīt signalizācijas skaņu kritiskā gadījumā; tas būtu jāveic visās telpās, kas tiek tīrītas;

- neslīdošu kurpju nodrošināšana vai neslīdošu apavu ieteikšana/veicināšana, vēlams, no elektrisko strāvu nevadoša materiāla, piemēram, gumijas;
- rakstisku norādījumu sniegšana par vēlamo un apstiprināto darba praksi;
- apkopes procedūru izstrādāšana apkopēju darba aprīkojumam, piemēram, ratiņu un mehāniska pacelšanas aprīkojuma pārbaude un apkope;
- tādu grīdas uzkopšanas līdzekļu pārņemšana, kas nerada paslīdēšanas risku uzkopšanas laikā;
- nodrošināšana, lai klienti gādātu par pietiekamu apgaismojumu un ventilāciju uzkopšanas darbību laikā, kad tās veic ārpus darba laika;
- nodrošināšana, lai atkritumu presētājus izmantotu tikai apmācīti darba ņēmēji;
- izvairīšanās no stikla tīrīšanas līdzekļiem, paklāju traipu tīrīšanas līdzekļiem un universāliem tīrīšanas līdzekļiem uz butoksietanola bāzes, tualetes tīrīšanas līdzekļiem ar sālsskābi vai fosforskābi, nātrija hidroksīdu (spēcīgas iedarbības attaukotājs) un ražojumiem uz etanolamīna savienojumu bāzes, piemēram, grīdas apdares noņemšanas līdzekļiem un attaukotājiem.

Darba ņēmēji būtu jāinformē par riska faktoriem un to, kas tiks darīts, lai viņus aizsargātu. Novēršot vienu kaitējumu, ir svarīgi arī pārbaudīt, ka netiek radīti jauni kaitējumi.

5. posms. Uzraudzīšana un pārskatīšana

Novērtējums būtu regulāri jāpārskata, lai nodrošinātu, ka tas ir aktuāls. Tas jāpārskata, kad notiek būtiskas izmaiņas organizācijā, vai nelaimes gadījuma konstatējumu vai „gandrīz notikuša negadījuma” izmeklēšanas rezultātā.

Kad ir ieviesti preventīvi pasākumi, tie būtu jāpārbauda, lai nodrošinātu to pienācīgu darbību. Uzraugi vislabāk var nodrošināt, lai kontroles pasākumi būtu efektīvi ikdienā.

Daži darba ņēmēji būs tiesīgi uz veselības uzraudzību atkarībā no viņu statusa, dalībvalsts vai kaitējuma, kam viņi ir pakļauti.

Tiesību aktu prasības un stratēģiska rīcība

Eiropas direktīvās ir noteikti minimālie standarti darba ņēmēju aizsardzībai. Tās ir transponētas dalībvalstu tiesību aktos. Svarīgākā no tām ir Pamatdirektīva (89/391/EEK), kurā izklāstīts riska novērtēšanas process un preventīvu pasākumu hierarhija, kas darba devējiem jāievēro. Dažas no

Apkopēju nelaimes gadījumu un veselības traucējumu novēršana

svarīgākajām direktīvām uzskaitītas šā dokumenta beigās. Sazinieties ar savām valsts iestādēm, lai noskaidrotu, kādi tiesību akti ir spēkā; direktīvās ir noteikti minimālie standarti – jūsu dalībvalstī var būt stingrākas prasības.

Daudzi standarti, piemēram, ISO un CEN standarti, var attiekties arī uz apkopējiem. Tajos sniegta sīki izstrādāta tehniska informācija par darba vietu organizēšanu un aprīkojumu, piemēram, standarti par pakļautību vibrācijai.

Darba vietas risinājumi

Uzkopšana dienas laikā

Uzkopšanas darbs bieži ir pusslodzes darbs, un to veic agri no rīta, vakarā vai naktī, tomēr neregulārs darba laiks un nevienmērīgas maiņas modeļi var radīt lielāku kaitējuma risku apkopējiem (piemēram, ja kāds stādā viens naktī). Kā uzskatāmi parādīts dažās dalībvalstīs, uzkopšana nav jāveic neregulārā darba laikā, un tur, kur ir ieviesta uzkopšana dienas laikā, tiek ziņots, ka tā ir izdevīga ne tikai apkopējiem, bet arī klientu uzņēmumiem sakarā ar, piemēram, ātrāku reaģēšanu uz noplūdēm.^v

Novatorisks darbs

Uzkopšana tiek uzskatīta par neprestižu nodarbošanos. Šo plaši izplatīto uzskatu var veicināt daudzi faktori. Viens no tiem ir, ka bieži tiek izmantotas vistradicionālākās darba metodes un rīki. Ergonomikas dizaina uzlabošana ir saistīta ar jaunu, modernu un sistemātiskāku darba metožu, aprīkojuma un mehānismu ieviešanu. Tāpēc darbs var kļūt pievilcīgāks lielākam skaitam darba ņēmēju. Uzkopšanas kā nodarbošanās tēla uzlabošana un apmierinātība darbā varētu novest pie lielākas produktivitātes ar veselīgāku, uzlabotas kvalitātes darbu.

Informācijas resursi

Daudz noderīgas informācijas par apkopējiem, viņu darbu un veselību atrodama internetā. Turpmāk ir dota izlase.

Informācija tiešsaistē

- Bena, A., Mamo, A., Marinacci, C., Pasqualini, O., Tomaino, A., Costa, G., 'Infortuni ripetuti, rischio per professioni in Italia negli anni novanta' (Risk of repeated injuries by economic activity in Italy in the 1990's), *Med Lav*, 96, Suppl pp. 116-126, 2005, Italian, <http://www.dors.it/alleg/0201/09-bena.pdf>
- European Agency for Safety and Health at Work, *Accident prevention in practice* ISBN 92-95007-34-4, 2001, <http://osha.europa.eu/publications/reports/103/>

Apkopēju nelaimes gadījumu un veselības traucējumu novēršana

- European Federation of Cleaning Industries, *Health & Safety in the office cleaning sector*. <http://www.feni.be/index.php?id=19&L=0>
- Gamperiene, M., Nygård, J., Sandanger, I., Wærsted, M., Bruusgaard, D., 'The impact of psychosocial and organizational working conditions on the mental health of female cleaning personnel in Norway', *J Occup Med Toxicol.*, 1(1), Nov 2006, <http://www.occup-med.com/content/1/1/24>
- GMB: Britain's General Union, *Health and Safety for cleaners: A GMB guide*. <http://www.gmb.org.uk/Templates/PublicationItems.asp?NodeID=91047>
- Health & Safety Executive, *Caring for cleaners. Guidance and case studies on how to prevent musculoskeletal disorders*, HSG234, ISBN 0-7176-2682-2 <http://www.hse.gov.uk/press/2003/e03078.htm>
- Health & Safety Executive, *Safe use of cleaning chemicals in the hospitality industry*. <http://www.hse.gov.uk/pubns/cais22.pdf>
- Hoods, V., Buckle, P., Haisman, M., *Musculoskeletal health of cleaners*, Robens Centre for Health Ergonomics, University of Surrey, 1999, http://www.hse.gov.uk/research/crr_pdf/1999/CRR99215.pdf
- Huth, Elke, *Arbeitsfelder: Arbeits- und Gesundheitsschutz in der Reinigung, Reinigungs- und Hygiene – Technik, Facility Management*, <http://www.bewegungs-abc.de/haupt.htm>
- Instituto Sindical de Trabajo, Ambiente y Salud, *Fichas internacionales de datos de seguridad*. <http://www.istas.net/webistas/abreenlace.asp?idenlace=1570>
- Scherzer, T., Rugulies, R., Krause, N., 'Work-related pain and injury and barriers to workers' compensation among Las Vegas hotel room cleaners', *Am J Public Health*, 95(3), Mar 2005, pp. 483-488, <http://www.pubmedcentral.nih.gov/articlerender.fcgi?artid=1449206>
- Union Network International, *Health and Safety in the office cleaning sector – European manual for employees*, 2000. http://www.union-network.org/UNIsite/Sectors/Property_Services/Cleaning/CleaningManual.htm

Publikācijas dokumentu veidā

- Flyvholm, M., Mygind, K., Sell, L., Jensen, A., Jepsen, K., 'A randomised controlled intervention study on prevention of work related skin problems among gut cleaners in swine slaughterhouses', *Occup Environ Med.*, 62(9), Sep 2005, pp. 642-649.
- Gamperiene, M., Nygård, J., Brage, S., Bjerkedal, T., Bruusgaard, D., 'Duration of employment is not a predictor of disability of cleaners: a longitudinal study', *Scand J Public Health*, 31(1), 2003, pp. 63-68.
- Kumar, R., Chaikumarn, M., Lundberg, J., 'Participatory ergonomics and an evaluation of a low-cost improvement effect on cleaners' working posture', *Int J Occup Saf Ergon.*, 11(2), 2005, pp. 203-210.

Apkopēju nelaimes gadījumu un veselības traucējumu novēršana

- Laursen, B., Søgaaard, K., Sjøgaard, G., 'Biomechanical model predicting electromyographic activity in three shoulder muscles from 3D kinematics and external forces during cleaning work', *Clin Biomech (Bristol, Avon)*, Volume 18, Issue 4, May 2003 May, pp. 287-295.
- Massin, N., Hecht, G., Ambroise, D., Héry, M., Toamain, J., Hubert, G., Dorotte, M., Bianchi, B., 'Respiratory symptoms and bronchial responsiveness among cleaning and disinfecting workers in the food industry', *Occup Environ Med.*, 64(2), Feb 2007, pp. 75-81.
- Mondelli, M., et al., 'Carpal tunnel syndrome and ulnar neuropathy at the elbow in floor cleaners', *Neurophysiol Clin.*, 36(4), Jul-Aug 2006, pp. 245-53.
- Zock, J., et al., 'Asthma risk, cleaning activities and use of specific cleaning products among Spanish indoor cleaners', *Scand J Work Environ Health.*, 27(1), Feb 2001, pp. 76-81.

Standarti

- **EN 14253:2003** Mehāniska vibrācija – pakļautības darbā visa ķermeņa vibrācijai mērīšana un aprēķināšana saistībā ar veselību – praktiski norādījumi.
- **ISO 2631:2001** Mehāniska vibrācija un trieciens – novērtējums par cilvēka pakļautību visa ķermeņa vibrācijai.
- **ISO 5349:1986** Mehāniska vibrācija – vadlīnijas par cilvēka pakļautības rokas vibrācijai mērīšanu un novērtēšanu.
- **ISO 5805:1997** Mehāniska vibrācija un trieciens – cilvēka pakļautība – leksika.
- **ISO 8662:1988** Rokā turami, pārnēsājami elektriskie rīki – vibrāciju mērīšana pie roktura.
- **EN ISO 20643** Rokas vibrācija no rokā turamiem vai ar roku vadāmiem mehānismiem – vibrācijas mērīšana pie roktura virsmas (**ISO/DIS 20643:2002**).

Attiecīgās direktīvas

- 2000/54/EK (2000. gada 18. septembris) bioloģiskie aģenti – šīs direktīvas mērķis ir noteikt minimālās prasības, lai nodrošinātu labāka līmeņa drošību un veselības aizsardzību darba ņēmējiem, kas ir pakļauti bioloģisku aģentu iedarbībai darba vietā.
- 2002/44/EK (2002. gada 25. jūnijs) fizikāli faktori (vibrācija) – darba ņēmēju pakļaušana riskiem, ko rada vibrācija.
- 89/391/EEK (1989. gada 12. jūnijs) pamatdirektīva – šī vispārīgā direktīva par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību, liek darba devējam veikt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību visos darba aspektos.

Apkopēju nelaimes gadījumu un veselības traucējumu novēršana

- 89/654/EEK (1989. gada 30. novembris) Darba vietas direktīva – par minimālajām prasībām attiecībā uz drošību un veselības aizsardzību gan darba vietās, ko izmanto, gan darba vietās, ko izmanto pirmoreiz. Šīs prasības ir plaši aprakstītas direktīvas pielikumos.
- 89/655/EEK (1989. gada 30. novembris) Darba aprīkojuma direktīva – nosaka prasības, lietojot darba aprīkojumu, piemēram, darba rīkus un mehānismus.
- 89/656/EEK (1989. gada 30. novembris) IAL direktīva – visiem individuāliem aizsardzības līdzekļiem jāatbilst ergonomikas prasībām un darba ņēmēja veselības stāvoklim, un pēc vajadzīgo pielāgojumu izdarīšanas jāatbilst darba ņēmēja auguma prasībām.
- 90/269/EEK (1990. gada 29. maijs) kravu apstrāde ar rokām – būtu jāizvairās no nepieciešamības pēc kravu apstrādes ar rokām, pretējā gadījumā apstrādei būtu jābūt organizētai un pienācīgi jāapmāca darba ņēmēji.
- 91/383/EEK (1991. gada 25. jūnijs) darba ņēmējs, kas pieņemts īslaicīgā darbā – mērķis ir ieviest papildu noteikumus, lai nodrošinātu, ka darba ņēmējiem, kas pieņemti īslaicīgā darbā, ir tāda paša līmeņa aizsardzība kā pārējiem darba ņēmējiem.
- 93/104/EK (1993. gada 23. novembris) darba laiks – mērķi ir pieņemt minimālās prasības par dažiem darba laika organizācijas aspektiem saistībā ar darba ņēmēju veselības aizsardzību un drošību. Apkopēji būtu jāaizsargā pret nelabvēlīgu ietekmi uz viņu veselību un drošību galvenokārt sakarā ar darba modeļiem ar pārtraukumiem vai darbu naktī.
- 94/33/EK (1994. gada 22. jūnijs) gados jauni darba ņēmēji – direktīva nosaka darba devēju pienākumus nodrošināt, lai tiktu samazināti riski gados jauniem darba ņēmējiem, veicot riska novērtējumu, pirms viņi sāk darbu. Jānosaka arī tas, vai jaunietim ir aizliegts veikt noteikta veida uzkopšanas darbu.
- 98/37/EK (1998. gada 22. jūnijs) mašīnu piegāde – prasības par darbā lietojamu mašīnu piegādi.

Atsauces

¹ European Federation of Cleaning Industries, *The Cleaning Industry in Europe*, An EFCI Survey Edition 2006 (Data 2003) <http://www.feni.be>

² European Federation of Cleaning Industries, *The Cleaning Industry in Europe*, An EFCI Survey Edition 2006 (Data 2003) <http://www.feni.be>

³ Mormont, M., *Institutional representativeness of trade unions and employers' organisations in the industrial cleaning sector*, Université Catholique de Louvain, Institut des Sciences du Travail, Project number VC/2003/0451, 146 pp. http://www.trav.ucl.ac.be/recherche/pdf/%202002/2001%2012%20LPS_final.pdf

^v Schlese, M., Schramm, F., *Beschäftigungsbedingungen in der Gebäudereinigung*, Berichte der Werkstatt für Organisations und Personalforschung e.V., Berlin 2004, ISSN 1615-8261.